

Kdo je v Sloveniji uvedel rdečo zvezdo s srpom in kladivom!

(članek poslan na Delo, 27. julija 2013)

Popolnoma se strinjam s stališčem dr. Spomenke Hribar glede partizanske zvezde kot spominskega znaka in simbola slovenske partizanske vojske, oz. veteranske organizacije.

Seveda pa se čudim, kako je avtorica mogla prikazati povsem napačno pot rdeče zvezde s srpom in kladivom v slovensko partizansko vojsko – kot specifični simbol boljševiške revolucije, celo po nekakšnem incidentu. Takole je zapisala:

»Vrhovni štab je kot 'pomoč' Glavnemu štabu slovenskih partizanskih čet poslal skupino pod vodstvom Arsa Jovanovića, ki je brez vednosti slovenskega partizanskega vodstva uvedel v vojsko srp in kladivo, Milovan Šaranović pa je udarno brigado Toneta Tomšiča preimenoval v proletarsko brigado.«

Podatek je povsem netočen, razen dejstva, da je bil Arsa Jovanović, kot načelnik Vrhovnega štaba NOV Jugoslavije, skupaj s 12 izkušenimi partizanskimi poveljniki, zares poslan v Slovenijo, seveda na izrecno prošnjo Edvarda Kardelja. Polkovnik Arsa Jovanović je bil v Sloveniji od 17. 9. 1942 do 28. 3. 1943 in rezultati njegove pomoči so bili predvsem usmerjeni na organizacijska vprašanja in poveljevanja, pa tudi okrepitev bojnega delovanja.

Partizansko zvezdo s srpom in kladivom pa so v Sloveniji uvedli slovenski partizanski poveljniki kar sami, kar potrjujejo tudi zgodovinski dokumenti. Tako v Letopisu Muzeja narodne osvoboditve LRS v Ljubljani, II/1958, Miroslav Luštek v članku *Nekaj zunanjih znakov partizanstva*, str. 1, navaja, da je Štab III. grupe slovenskih partizanskih odredov s svojo odredbo št. 5 z dne 24. aprila 1942 ukazal naslednje:

»Zaradi posebne hrabrosti in požrtvovalnosti se dosedanja *Leteča patrolja tovariša Dakija* preimenuje v **Proletarsko udarno patroljo**, kateri se dovoljuje nositi na pokrivalu kot znak **proletarsko rdečo zvezdo** z vtkanim **srpom in kladivom** rumene barve namesto dosedanjega partizanskega znaka.« (moje okrepitve, op.avt.)

V istem Letopisu pa drugi avtor, Milan Brezovar v članku *Nekaj pomembnih zastav ljudske revolucije*, str. 191, navaja, da je GŠ NOV Slovenije dne 1. 6. 1962 z ukazom ustanovil *Prvi slovenski udarni bataljon Toneta Tomšiča* (deset dni po ustrelitvi Toneta Tomšiča), že 16. 7. 1942 pa je naziv »udarna« (proletarska) dobila celotna brigada Toneta Tomšiča. Osnutek brigadne zastave je zasnoval celo sam Kardelj, pa je avgusta 1942 že poslana v GŠ (kasneje so jo zajeli Italijani kot veliko trofejo).

Isti avtor navaja, da je po seji CK KPS dne 10. 8. 1942 GŠ NOV Slovenije izdal ukaz, da se ukinja naziv »proletarska« (udarna), pa tudi znak rdeče zvezde

s srpom in kladivom! Ni nobena skrivnost, da se je to zgodilo po ukazu Stalina, formalno pa po telegramu Kominterne, ki je poslan maršalu Titu!

Torej, ko je polkovnik Arsa Jovanović s Šaranovićem in ostalimi sredi novembra 1942 prispel v Slovenijo (sprejel ga je polkovnik Ivan Maček - Matija, poveljnik GŠ NOV Slovenije), ni bilo nobenega uvajanja rdeče zveze s srpom in kladivom niti preimenovanja v proletarske enote. Slovensko partijsko in partizansko vodstvo je problem rdeče zvezde s srpom in kladivom in naziva proletarskih enot uredilo pred prihodom in brez »pomoči« Arsa Jovanovića!

Edino so morali kasneje ukiniti »dvojne« komisarje (komunist in krščanski socialist) kot poseben slovenski unikum v partizanskem poveljevanju, zapisan tudi v Dolomitski izjavi!

Mimo navedenega se Arsi Jovanoviću v Sloveniji s strani nekega »domoljubnega« društva javno pripisuje celo uboj generala Franca Rozmana Staneta, poveljnika GŠ NOV Slovenije leta 1944, ko je bil nekje v Srbiji. Obenem pa se nekateri neradi spominjajo, da je prav generalmajor Arsa Jovanović 15. maja 1945 na izpostavljenem poveljniškem mestu v Postojni sugeriral maršalu Titu, da pisno prepove likvidacije ujetnikov, nemških in tudi kvislinških. Pokojni generalmajor Polak mi je pred pričo povedal, da kot poveljnik slovenske divizije Knoja ni vedel za omenjen Titov ukaz! Ukaz so pred leti našli v AS, na mojo pobudo!

No, naj še dodam, da je Roman Leljak, skupni znanec, »odkril« v AS (sodnih spisih) slovenskega pripadnika Udbe, ki je pričal, da je bil general Arsa Jovanović ubit v prostorih GŠ JA, ker se je opredelil za resolucijo Informbiroja, pa je zatem insceniran »njegov pobeg« prek državne meje!

Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju, Ljubljana